

СЕКЦІЯ 6

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Москаленко Я. О.,
здобувач вищої освіти 1м курсу
обліково-фінансового факультету
Архипова А. П.,
здобувачка вищої освіти 1м курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю. Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЗАКОНОДАВЧІ -НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ МОНІТОРИНГУ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

У контексті прагнення до прозорості та ефективності використання публічних коштів, моніторинг публічних закупівель завжди мав вагоме значення. Цей процес є одним з основних інструментів зовнішнього контролю за дотриманням законодавства, запобігання корупційним ризикам та забезпечення добросовісної конкуренції під час публічних закупівель. Моніторинг публічних закупівель як систематичний контроль, насамперед за дотриманням вимог законодавства, також регламентований низкою законодавчо-нормативних документів.

Так, відповідно до основного нормативного документу, Закону України «Про публічні закупівлі», моніторинг процедури закупівлі визначається як «аналіз дотримання замовником законодавства у сфері публічних закупівель під час проведення процедури закупівлі, укладення договору про закупівлю та протягом його дії з метою запобігання порушенням законодавства у сфері публічних закупівель» [1]. Таке визначення моніторингу публічних закупівель у зазначеному законі повністю відображає його основні функції: забезпечення прозорості закупівель, прагнення до економічної ефективності, забезпечення добросовісної конкуренції, дотримання законодавства.

Умовно нормативно-правові акти, які регламентують організацію та проведення моніторингу публічних закупівель, можна поділити на два рівні: законний та підзаконний.

Закон України «Про публічні закупівлі» визначає загальні правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та інших замовників. Зокрема, стаття 8 цього Закону уповноважує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю (Державну аудиторську службу України (ДАСУ)) на здійснення контролю у сфері публічних закупівель, включаючи проведення моніторингу [1]. Цей нормативний документ містить підстави для початку та особливості здійснення моніторингу державними службовцями.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», який за своїм змістом встановлює правові та організаційні засади функціонування системи запобігання і протидії корупції, моніторинг закупівель є ефективним інструментом для виявлення та запобігання корупційним ризикам, сприяючи дотриманню вимог цього закону щодо прозорості та декларування інтересів [2].

Ефективний моніторинг неможливий без доступу до відповідної інформації. Закон України «Про доступ до публічної інформації» гарантує право кожного на доступ до публічної інформації, зокрема до інформації, що стосується публічних закупівель. Так, громадськість та контролюючі органи мають можливість отримувати відомості про закупівлі, що є необхідною умовою для здійснення якісного моніторингу. Прозорість закупівельного процесу, яка забезпечується зазначеним нормативним документом, є одним із факторів для ефективного контролю [3]. На нашу думку, збільшує можливості під час моніторингу та сприяє його ефективності використання широкого спектру аналітичних інструментів для пошуку та аналізу інформації про закупівлі.

Повноваження щодо моніторингу закупівель зазначено також у Законі України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [4].

Другий рівень регулювання включає накази та постанови виконавчих органів влади, які деталізують процедури моніторингу.

Так, у період дії правового режиму воєнного стану в Україні особливого значення набуває постанова Кабінету Міністрів України № 1178 від 12.10.2022 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування». Ця постанова встановлює спеціальні правила та процедури проведення публічних закупівель в умовах воєнного стану, які також впливають на процес їх моніторингу. Моніторинг у цей період має враховувати ці особливості та контролювати їх дотримання замовниками [5].

За потреби в документальній і фактичній перевірці питань, які не можуть бути перевірені під час моніторингу процедури закупівлі, нормативними підставами для перевірки замовників закупівель є Постанова Кабінету Міністрів України № 631 від 01.08.2013 «Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України», що детально регламентує порядок проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою України. Ця постанова визначає етапи аудиту закупівель, права та обов'язки об'єктів контролю, а також види порушень, які можуть бути виявлені в ході моніторингу. Вона є практичним керівництвом для ДАСУ у здійсненні контрольних заходів у сфері публічних закупівель [6].

Отже, моніторинг публічних закупівель в Україні є не лише інструментом протидії корупції, а й ефективним механізмом підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів відповідно до встановленого низкою нормативних документів механізму. Існуюче чинне нормативне регулювання організації та проведення моніторингу публічних закупівель дозволяє у повному обсязі використати можливості та ресурси Державної аудиторської служби України для його проведення та виконання всіх його функцій. Разом з тим, і це законодавство має на пряму оптимізації. Так, наприклад, призупинення закупівлі під час моніторингу, як це відбувається під час розгляду скарги Антимонопольним комітетом України, надало б додаткової можливості більш детального аналізу відповідності закупівлі умовам чинного законодавства, що неодмінно вплинуло б на ефективність результатів моніторингу.

Список використаних джерел

1. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII; станом на 23 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII; станом на 4 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI; станом на 8 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
4. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII; станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.
5. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в

Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178; станом на 6 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-п#Text>.

6. Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 631; станом на 23 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-п#Text>.

Повх О. В.,
здобувач вищої освіти 1м курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю. Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯК ОДИН З ОБОВ'ЯЗКІВ УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ

Організація та проведення закупівель є обов'язком уповноваженої особи відповідно до закону України «Про публічні закупівлі» [1]. Уповноважена особа (особи) є службовою (посадовою) чи іншою особою, яка є працівником замовника і визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі/спрощених закупівель на підставі власного розпорядчого рішення Замовника або трудового договору (контракту). Внутрішній контроль публічних закупівель, його особливості, документальне оформлення, строки, напрями тощо визначаються керівником Замовника. Водночас, уповноважена особа є безпосередньо основним суб'єктом здійснення такого внутрішнього контролю.

Отже, такі обов'язки можуть бути покладеними на працівника, який є штатним, як додаткова робота з відповідною доплатою згідно із законодавством. Доплата є обов'язковою, але її розмір визначається керівництвом Замовника самостійно. Або ж такі обов'язки покладаються на окремого працівника, який виконує лише їх, введений як фахівець з публічних закупівель до штату. Третім варіантом є укладення трудової угоди (контракту) згідно із законодавством. Так, за одним з варіантів призначення уповноваженої особи їй впроваджуються обов'язки планування закупівель, слідкування за змінами законодавства, підготовки тендерної документації, проведення всіх етапів закупівлі, звітування про закупівлі тощо.